

Herczeg Tamás, a Bánffy Miklós-díjas kulturális menedzser, drámapedagógus, teatrológus, több mint másfél évtizede dolgozik a minőségi színház működtetésének érdekében. Számára a színházi nem munka, hanem hivatás!

Herczeg Tamás

2013 óta a Szegedi Szabadtéri Játékok, valamint a szegedi REÖK igazgatója. Az elmúlt másfél évtizedben munkálkodott a Thália Színházban operatív igazgatóként, a Magyar Állami Operaház, a Budapesti Operettszínház kommunikációs igazgatójaként, és előbbiben stratégiai igazgatóként is. A színház az illúziók világa, a művészet bölcsője, de mint minden szolgáltatásnál, itt is fennáll az a tény, hogy az illúziókból nem lehet „várat építeni”. Herczeg Tamás, a manager szemléletű vezetésben találta meg azt az utat, amely biztos alapokat tud nyújtani a művészet magas szintű műveléséhez.

Világstárok, gigaprodukción Szegeden. Több tízezren élvezhetik évente a jól működő gépezet (Szegedi Szabadtéri Játékok) nyújtotta szórakozást. Ki áll a sikerek mögött? Egy manager szemléletű művész, vagy egy művészi ízléssel megáldott manager?

Már tizennyolc évesen a színház berkein belül dolgozott. Honnan ered a színházhoz való kötődés?

H.T.: Kisgyermekkoromban jószerevével a Szegedi Nemzeti Színházban nőttek fel. Tízéves koromtól gyerekszereplőként, majd statisztaként, később rendezőasszisztensként is dolgoztam. Valójában a színházban tanultam meg a fegyelmet, a pontosságot. Családi indíttatásom a színházi világban viszonylag kevés volt. A nagymamám volt, aki operabérlettel rendelkezett, és ez elég is volt ahhoz, hogy visszafordíthatatlan hatást gyakoroljon rám ez a világ. Egészen egyszerűen magával ragadott a Szegedi Nemzeti Színház akkori nagyon izgalmas, nagyon korszerű operajátásai és előadásai. Oberfrank Géza volt akkor az operaigazgató. Később találkoztam a prózával is, leginkább a Szikora János vezette drámai együttes érintett meg. Az ő rendezőtársai Telihay Péter és Zsótér Sándor voltak. Náluk fedeztem fel a drámairodalomnak a szépségeit és a prózai színjátszás gyönyörűségeit. El kell mondanom azt is, hogy én Szegeden nőttek fel, itt születtem. A Szegedi Nemzeti Színház egy nagyon gazdag, háromtagozatú színház, hiszen balettegyüttese, opera- és drámatagozata van. Szegeden működik szimfonikus zenekar, igen gazdag a képzőművészeti élet, és abban a szerencsében volt részem, hogy mindazon kulturális javakkal, amelyek Szegeden megjelentek, én is közvetlen, szerves kapcsolatba kerülhettem.

Dolgozott az előadó-művészi oldalán is a színházi világnak. A Jézus Krisztus Szupersztár című musicalben Kajafás szerepében magyar és külföldi turnén is részt vett. Hogyan talált rá a színházi munkának erre a szegmensére a marketing és menedzseri vonalra, amelyben 2000 óta tevékenykedik?

H.T.: Természetesen gyerekként rettenetesen megérintett a színház világa, elsősorban Gregor József volt az, aki nagyon nagy hatással volt rám. Őt a Jézus Krisztus Szupersztár szegedi produkciójában láttam először, és rögtön magával ragadott gyönyörű hangja. Az ő hatására döntöttem el, hogy operaénekes

szeretnék lenni. Magánúton nagyon szorgalmasan járnai kezdtem zeneiskolába, konzervatóriumba, énekórára. Az idő múlásával én is változtam, és úgy éreztem, hogy nekem talán mégsem a színpadi előadó-művészet az utam, hanem a menedzseri munka felé kell orientálódom.

Már Békéscsabán voltam színházi marketingmenedzserként, amikor a Musical Színház együttese a Jézus Krisztus Szupersztár című produkcióval Békéscsabára érkezett és szereplőválogatást tartottak. Aki addig a Kajafást énekelte, nem tudta már vállalni a fellépéseket. Megemlítettem, hogy én tudom ezt a szerepet, hiszen Gregor József mellett megtanultam hallás után. Először azt hitték, hogy viccelek, de négy nap után, miután nem találtak basszust Békéscsabán, megkérdezték: „Te most viccelsz, vagy komolyan mondtad?” Meghallgattak, ledöbbsentek, elsápadtak és kijelentették: „Te leszel!” Ez olyan jól sikerült, hogy egy évadon keresztül közel 25 előadásban énekeltem a legkülönbözőbb helyeken, Békéscsabán, Szolnokon keresztül a margitszigeti színpadig. Utóbbi helyen az a megtiszteltetés ért, hogy egy előadás erejéig Gregor József beállt volna régi szerepébe, de lebetegedett, és helyette én ugorhattam be. De ott volt, és tapsolt nekem, a nagy Gregor József. Kiváló partnerekkel dolgoztunk: Makrai Pál volt Júdás, Vikidál Gyula énekelte egy alkalommal Pilátust, és meg kell említenem a két kis papot alakító kollegát, kik akkor a pályájuk elején jártak, de ma már ismert művészek. A két sameszem Fekete Pál és Dolhai Attila voltak. Én ekkor már menedzserként énekeltem és visszaigazolást nyertem arról, hogy nekem mégis a menedzsmet a helyem és részem ebben a színházi szakmában. Az első előadás eufóriája után hiába kerestem ezt az érzést, a többi színpadra lépés alkalmával jelentősen csökkent az eufória, majd végül, némi gépiesség volt bennem. Teljesen mindegy volt, hogy a pulai arénában, Horvátországban, vagy a Margitszigeten énekelünk. Nem volt meg a plusz művészi invenció, amiért érdemes csinálni, és amit én érzek akkor, hogyha hallgatok mást.

Ez végleg meggyőzött arról, hogy az én helyem csakugyan a backstage-ben van a szervezésnél. Nagyon-nagyon fontosnak tartom, hogy én ezt megéreztem, megértettem. Innen tudom, milyen borzasztóan kiszolgáltatott dolog művésznak lenni és egy előadás után fogadni a gratulációkat, amelyek tulajdonképpen végtelenül üresen hatnak ahhoz képest, hogy az ember mit él meg a színpadon. „Gratulálok, nagyon jó volt, fantasztikus!” – és az ember ott áll és mondja: „Csak ennyi?” Tudom, hogy nincs mit mondani. Nem tudok többet mondani. Azóta tulajdonképpen, amikor gratulálok, minden alkalommal átélem azt a borzalmat, hogy nem lehet kifejezni, ez egy nagyon ellentmondásos dolog. Örülök, hogy megtapasztaltam.

Fontosnak tartja azt, hogy színházi vezetőként az alkotás folyamatában is részt vegyen, és jártas legyen ebben a szegmensben is?

H.T.: Folyamatosan kísérget az alkotás szele is. Ezt a fajta érdeklődésemet a színház és a művészetekhez való viszony kiegészítésének tekintem. Bocskári László végzős hallgatója vagyok a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem rendező szakán. Nem gondolom azt, hogy 43 évesen lesz az ember világhírű rendező, de fontosnak tartom, hogy minél alaposabban és pontosabban mélyedjek el mindenben, ami az alkotás folyamatával együtt jár. Hiszen érvényesen együttműködni alkotókkal csak akkor lehet, ha az a felkészültség számomra is megvan, mint amivel ők rendelkeznek. Fontos, hogy adekvát módon tudjunk beszélgetni szereposztásról, darabról, egy rendezői koncepcióról. Értsem, ami velük történik. Ahhoz, hogy menedzserment oldalról, kreatív producerként hozzá tudjak szólni, mindezek szükségesek.

Menedzsernek vagy alkotóművésznek tartja magát?

H.T.: Én menedzsernek tartom magam, és azt gondolom, tudom hol a helyem. Lehetnek kisebb próbálkozások alkotóként, de ez nem döntés kérdésében dől el, hanem egész egyszerűen egy veleszületett invencióval. Részben erre válaszoltam. Ez nem döntés kérdése, ez ténykérdés. Akkor van mindig baj, ha valaki megpróbálja átlépni a saját határait, korlátait. Én úgy érzem, tudom a helyem, tisztában vagyok magammal, helyes az önképem, kísérletezéstől nem zárkózom el, de ez nem fogja azt jelenteni, hogy akár alkotóművésznek vagy színházi alkotónak tekintem magam.

A Szegedi Szabadtéri Játékok az ország legnépszerűbb szabadterei színháza, melyet 2013 óta vezet. Igazgatása alatt mind bevételi, mind látogatószámában rekordokat döntöttek meg. Minek köszönhető a siker?

H.T.: Nagyon alaposan ismerem ezt a terepet, hiszen szegedi születésű vagyok, belém ivódott minden, amit a Szegedi Színházról, a Szegedi Szabadtéri Játékokról tudni kell. Mielőtt én igazgató lettem, tulajdonképpen más struktúrában ismertem a színház működését, hiszen voltam egy rövid ideig a Szegedi Szabadtéri Játékok és Nemzeti Színház marketing ügyvezetője, tehát az összevont intézménynél is megtapasztalhattam a legkülönbözőbb titkokat. Illetve közel hat évig az önállósult Szegedi Szabadtéri Játékok igazgatóhelyettese voltam.

Igen nagy terepismerettel jöttem vissza két évvel később igazgatóként. Én azt gondolom, hogy azok az előzmények, melyek nem az én felelősségemet képezték, hanem kiváló elődömnök a tapasztalásai voltak, azokat én első kézből ismertem, tudtam. Sokkal biztosabb kézzel nyúlhattam hozzá annak a tapasztalatnak a birtokában. Egy felkészült színházi helyzet a Szegedi Szabadtéri Játékok, kiváló kollégákkal, egész különleges adottságokkal, és én hittem abban, hogy meg tudunk birkózni akár Gerard Depardieu

színpadra léptetésével, a közönség megnyerésével. Úgy tűnt, hogy ez a fajta újítás, ami a kreatív produceri szemléletből adódik, nagyon jótékony hatással volt Szeged városára, a fenntartóra és nem utolsósorban a kollégákra, akiket mindig inspirál egy új helyzet. Lényeges az a korlátlan szabadság, ami minden más színháztól megkülönbözteti a Szegedi Szabadtéri Játékokat, hiszen repertoárunk műfaji korlátok nélküli: prózától táncig, operától operettig, szimfonikus zenén át mind megtalálható. Egyszerűen nincsenek határok. Ez egy iszonyatosan nagy hatalom, nagyon nagy felelősség és rendkívüli drog is. Azt gondolom, nem csak számomra, hanem a kollégák számára is. Természetesen, ha az egyik világsztár a másiknak adja a kilincset, akkor egy épülő reputáció alapján könnyebb már újabb és újabb nagy neveket meghódítani.

Tudja úgy élvezni a színházat, mint egy átlagos néző?

H.T.: Igen, én azt gondolom, nagyon jó néző vagyok. Túl vagyok azon az időszakomon, mikor az ember félig szakértőként, félig színházi emberként beül, és mindig a bajt keresi, mindig a jobbat keresi, elemezni próbál, szakérteni próbál, véleményt alkot, kritikus szemmel ül. Én ezen túl vagyok, az összes hübriszt elengedtem. Nem az a kérdés, hogy én mit gondolok, hanem megpróbálom megérteni, hogy az az alkotó, azok a művészek, ők nekem ma mit kívántak átnyújtani abból az irodalmi alkotásból, amit színpadra állítottak. Én velük akarok lenni. Nem feltétlenül az a fontos, hogy azt jónak vagy rossznak gondolom, az ráér, idő távlatával kirajzolódik. Az a fontos, mennyire tudok aznap este velük menni. Ez egy játék. A színház egy játék, egy új alkotásnak a létrehozása. Én a legőszintebben próbálok az alkotókkal menni. Az is igaz, hogy kiváltságos helyzetben vagyok, mert természetesen az önmagában egy szelekción, hogy az ember melyik színházba és milyen előadásra megy el. Tehát lehetőségem van szűrni és olyan alkotókat megnézni, akik iránt jelentős bizalommal vagyok. De én nagyon jó nézőnek tekintem magam. Az érdekel, hogy ők mit akarnak mondani nekem, és nem pedig az, hogy az én előzetes feltevéseimet, elvárásaimat milyen mértékben igazolják vissza.

A nyár gondolom a munkában terhelt időszak. Mikor és hogyan pihen?

H.T.: Egy három és fél éves pici lánynak boldog apukájaként azt gondolom, hogy a legjelentősebb rekreációt számomra a családommal, kislányommal való foglalkozás és a hobbiként is működő színházi munka jelenti.

Szerző:

Borbás Edina rovatvezető

Telin Tv főszerkesztő (szerkesztő-riporter)

Hobby: regényírás, meseírás, forgatókönyvírás, rövidfilm-rendezés, dokumentumfilm-rendezés

E-mail cím: borbasedina80@gmail.com

<https://www.facebook.com/edina.borbas.52>

Fotók: Gémes Sándor és Petrovics Kálmán gyűjteménye

